

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך (בראשית יב א).

כתב רש"י לך לך להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול כאן אי אתה זוכה לבנים ועוד שהודיע טבעך בעולם וכו'. א"כ יוצא שיש לו הבטחות גדולות ע"י ההליכה הזו, וקשה דבפרקי דר"א (פרק כו) מבואר שהליכה זו דלך לך מארצך היא אחד מהעשרה נסיונות, וכיון שיש לו כ"כ הרבה הבטחות מה הנסיון בזה. ומוכח כאן שהגלות לצאת מן הבית והמקום והארץ זה דבר קשה מאד אפילו שיש הבטחות כאלו גדולות ולכן זה נסיון.

וכן מבואר הפסוק בירמיה (כ ב) 'כה אמר

שווערע זאך].

• הערות •

עד. שיעורי הגרמ"ד הלוי דרוש ואגדה, דברים אלו אמר מרן זיע"א כשברחו במלחמת העולם והגיעו לוילנא והשבת הראשונה שם הייתה פרשת לך לך. וראה עוד להלן ירמיה (ב ב) עה"פ 'זכרתי לך חסד נעורייך'. וברשימות שיעורים מהגר"א הלוי מובא להוסיף בזה דאפ"ל שהנסיון היה שילך בלי ארצו ומולדתו ובית אביו שהוא דבר קשה ללכת בלא כל זה, אבל אם היה מוליך ארצו עמו לא היה זה נסיון שכשיש עמו את משפחתו וקרוביו וכו' הרי זה כאילו לא יצא מארצו ובכל מקום שהולך ארצו עמו. ובגמ' בבכורות (ח:) אמרו שחכמי אתונא לא היו יכולים להשיב על מה שנשאלו כלום עד שזרקו עליהם עפר מאתונא ואז יכלו להשיב, וזה להוליך ארצם ממש, ע"כ.

ובספר משנת רבינו מאיר הלוי הביא בזה"ל, 'והנה בשנת ת"ש כאשר נחלקה פולין לשתיים, חציה היתה שייכת לרוסיה וחציה להדייטש', ורוסיה נתנה את ווילנא לליטא, ולשם הלכו הרבה מבני הישיבות, דשם היה מקום ההצלה, וגם אנו היינו שם. וא' שאל להאבא ז"ל למה אין כולם באים לוילנא, הא לכאורה פשוט הוא שכל א' היה צריך לבא, ששם הוא מקום ההצלה היחיד, שהרי בין על הצד של הרוסים ובין על הצד של הדייטשען היתה סכנה עד מאד. ענהו האבא ז"ל להנה כתיב (ירמיהו ב ב) 'כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה', וצ"ע מה היה החסד הגדול כך כך שעשו כלל ישראל, הלא היו במצרים, בשעבוד קשה בחומר ולבנים, וא"כ לכאורה קל מאד שיצאו משם. אלא מוכח מכאן שלעזוב הבית הוא דבר קשה [ווייזט אויס אז אוועק גיין פון די היים איז א שווערע זאך] הגם שיש צרות ושעבוד וכו', דמ"מ כבר הורגלו להסביבה והשכנים והחברות וכו'.